

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI
Özel Kalem Müdürlüğü

43371
Gk-150

- 7 TEMMUZ 2014

Sayı : 43728771-610.00- **2950**
Konu : 7/43371 Esas Sayılı Yazılı Soru Önergesi

ÇOK İVEDİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi: TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının 14.05.2014 tarihli ve 43452547-120.00-177860 sayılı yazısı.

İlgi yazıyla, Mersin Milletvekili Sayın Ali ÖZ'ün tarafıma tevcih ettiği 7/43371 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevaplandırılması talep edilmektedir.

Söz konusu yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Cevdet YILMAZ
Bakan

EK :
Yazılı Soru Önergesiyle İlgili Cevaplar
(3 Sayfa)

Adres: Necatibey Cad. No:110/A-06100 Yücetepe-ANKARA

Telefon: +90 (312) 294 50 00 - 294 50 95 - 294 50 97

Faks: +90 (312) 294 69 77

Elektronik Ağ: <http://www.kalkinma.gov.tr>

bkilickaya@kalkinma.gov.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.

Evrak teyidi <https://kbeb.kalkinma.gov.tr/Sorgu> adresinden 9D1D-K312-8ZGZ kodu ile yapılabilir.

MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ ÖZ'ÜN YÖNELTTİĞİ 7/43371 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE YÖNELİK CEVAPLAR:

Günümüz bilgi çağında uluslararası alanda rekabet edebilmenin en önemli koşulu, bilgiye yatırım yapmaktır. Bilgiye yatırım denilince ilk akla gelen kavram Ar-Ge'dir.

Ar-Ge, bilgiye ve teknolojiye dayalı olarak yeri ürünlerin oluşturulması, geliştirilmesi ve yeni üretim tekniklerinin gerçekleştirilmesi olarak tanımlanabilir. Ar-Ge harcamaları günümüz ekonomi dünyasının itici gücü ve ulusal rekabet ortamında önemli desteklerinden biridir. Ar-Ge harcamaları fabrikaya, hizmete, iş dünyasına, ihracata milli gelire, eğitime, yönetime ve diplomasiye yansıyan çok yönlü bir temel kavramdır. Ayrıca dünyadaki gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler arasındaki farkı ortaya koyan önemli bir göstergedir. Dünyadaki Ar-Ge harcamaları ile ülkelerin gelişmişlik düzeyi arasında doğrudan bir ilişki vardır.

Bu Bağlamda;

Soru 1: Türkiye'de Ar-Ge harcamalarının Milli Gelir içindeki payı nedir? Bu pay, Bakanlığınızın Ar-Ge çalışmalarında hedeflenen amaca ulaşmada yeterli midir?

Cevap 1: Bilim, teknoloji ve yeniliğin rekabetçilik ve sürdürülebilir sosyoekonomik kalkınmanın belirleyici unsurlarından biri olduğu Kalkınma Planları ve ilişkili tüm strateji belgelerinde kabul edilen bir unsurdur. Bu bağlamda 2007-2013 yıllarını kapsayan 9. Kalkınma Planı Döneminde Ar-Ge harcamaları 2007 yılında 0,72 iken 2012 yılında 0,92 seviyesine gelmiştir.

Onuncu Kalkınma Planı Döneminin sonu olan 2018 yılında bu oranın 1,8 seviyesine gelebilmesi için ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının çalışmaları devam etmektedir.

Soru 2: Bakanlığınıza bağlı kurum ve kuruluşlarda Ar-Ge'ye ayrılan pay nedir? Yıllara göre değişim nasıldır?

Cevap 2: Kalkınma ajansları bölgesel gelişmenin hızlandırılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması, bölgeler arası ve bölge içi sosyo-ekonomik gelişmişlik farklarının azaltılması gibi amaçlar doğrultusunda çeşitli destek programları uygulamaktadır. Ar-Ge ve yenilik unsuru kalkınma ajansları tarafından özel sektöre ve kar amacı gütmeyen kuruluşlara yönelik olarak uygulanan birçok destek programının öncelikleri arasında yer almaktadır. 2008-2013 yılları arasında sadece Ar-Ge ve yenilik alanında uygulanan destek programları kapsamında işletmelere ve kar amacı gütmeyen kuruluşlara toplam 709 projede 198,8 milyon TL hibe desteği verilmiştir.

2014 yılında ise 9 kalkınma ajansı Ar-Ge ve yenilik ana önceliğiyle mali destek programı uygulamaya başlamıştır. Söz konusu programlar kapsamında 131 milyon TL hibe kullanılması öngörülmektedir.

Soru 3: Bakanlığınızın uyguladığı Ar-Ge'ye yönelik teşvik ve politikalar yeterli midir? İstikrarlı bir seyir izlemekte midir?

Cevap 3: Ar-Ge ve yenilik politikasının temel amacı; teknoloji ve yenilik faaliyetlerinin özel sektör odaklı artırılarak faydaya dönüştürülmesine, yeniliğe dayalı bir ekosistem oluşturularak araştırma sonuçlarının ticarileştirilmesine ve markalaşmış teknoloji yoğun ürünlerle ülkemizin küresel ölçekte yüksek rekabet gücüne erişmesine katkıda bulunmaktır. Dokuzuncu Kalkınma Planı döneminde bilim,

teknoloji ve yenilik kapasitesini artırmaya yönelik politikalar çerçevesinde, Ar-Ge'ye ayrılan kaynak miktarı ve bilim insanı sayısı ile özel sektörün Ar-Ge faaliyetleri, harcaması ve araştırmacı istihdamı artmış; üniversiteler, kamu kurumları ve özel sektörde araştırma altyapıları yaygınlaştırılmıştır.

TÜİK tarafından açıklanan son verilere göre; Ar-Ge harcamalarının GSYH'ya oranı, 2006 yılındaki yüzde 0,60 seviyesinden 2011 yılı itibarıyla yüzde 0,86'ya, 2012 yılı itibarıyla ise yüzde 0,92'ye yükselmiştir. Ülkemizdeki tam zaman eşdeğer (TZE) Ar-Ge personeli sayısı 2011 yılı itibarıyla 92 bine, 2012 yılı itibarıyla ise 105 bine ulaşmıştır. 10 bin çalışan başına düşen TZE Ar-Ge personeli sayısı 2006 yılı itibarıyla 26 olup, 2012 yılı itibarıyla 42'e yükselmiştir.

Ar-Ge harcamalarının 2012 yılı itibarıyla yüzde 45,1'i özel sektör tarafından gerçekleştirilmekte ve TZE Ar-Ge personelinin yüzde 49,7'si özel sektör tarafından istihdam edilmektedir. Özel sektör Ar-Ge faaliyetlerinin ve Ar-Ge personel istihdamının artmasında Ar-Ge destekleri, Teknoloji Geliştirme Bölgelerindeki (TGB) gelişmeler ve özel sektörün Ar-Ge merkezi kurmasına yönelik teşvikler etkili olmuştur.

	2006	2011	2012	2018
Ar-Ge Harcamalarının GSYH'ya Oranı (%)	0,60	0,86	0,92	1,80
Ar-Ge Harcamalarında Özel Sektörün Payı (%)	37,0	43,2	45,1	60,0
TZE Cinsinden Ar-Ge Personeli Sayısı	54.444	92.801	105.000	220.000
TZE Cinsinden Araştırmacı Sayısı	42.663	72.109	82.000	176.000
Ar-Ge Personeli İçinde Özel Sektörde İstihdam Edilenlerin Payı (%)	33,1	48,9	49,7	60,0

Kaynak: 2006, 2011 ve 2012 yılı verileri TÜİK'e aittir. 2018 yılı verileri Onuncu Kalkınma Planı tahminleridir.

Son yıllardaki gelişmeler incelendiğinde Ar-Ge'ye yönelik teşvik ve politikaların istikrarlı bir seyir izlediği görülmektedir. Ar-Ge'ye yönelik teşvik ve politikalar kısa vadede iyi sonuçlar vermeye başlamış olmakla birlikte, bu politikaların uzun soluklu politikalar olduğu değerlendirilmektedir. Bu nedenle 10. Kalkınma Planında son 5 yıllık veriler ve politikalar gözden geçirilerek 2018 hedefleri yeniden belirlenmiştir.

Soru 4: Bakanlığınıza bağlı Ar-Ge faaliyetleri ile alakalı tüm kurum ve kuruluşlarda yapılan çalışmalar nelerdir? Bu çalışmalar sonucunda hayata geçirilen projeler var mıdır?

Cevap 4: Kalkınma ajansları tarafından bölgelerinde Ar-Ge ve yenilik altyapısının belirlenmesi, potansiyellerin ortaya çıkarılması ve yenilik konusunda yürütülen faaliyetlere yön verilmesi ve bu konuda kamu, özel sektör ve üniversiteler arasında işbirliğine işlerlik kazandırmak amacıyla bölgesel yenilik stratejileri hazırlanmaktadır. Bugüne kadar İzmir, Orta Karadeniz ve Zafer Kalkınma Ajansları bölgesel yenilik stratejileri hazırlamış olup Doğu Marmara Kalkınma Ajansı da hazırlık sürecini tamamlamak üzeredir.

Diğer yandan kümelenme faaliyetleri de Ar-Ge ve yenilik konusunda işbirliğinin tesis edilmesine olanak sağlamaktadır. Kümelenme, işletmelerin birbirleriyle ve üniversiteler, meslek kuruluşları ve araştırma enstitüleri ile bağlantılarını ve işbirliklerini güçlendiren, böylece tüm tarafların rekabet gücünü artıran bir yaklaşımdır. Küme içinde sağlanan iletişim, etkileşim, işbirliği ve güven ortamı, yeni bilgilerin oluşması ve yayılmasını kolaylaştırmakta, verimlilik artışı ve yenilik yapma kapasitesinin gelişmesini sağlamaktadır. Kalkınma Ajansları tarafından bölgelerinde oluşmuş olan kümelerin takibi yapılmaktadır.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Tarafından Yürütülmekte Olan Projeler

Tarımsal Araştırma Projesi: Projenin amacı; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sulama sonucu ortaya çıkacak tarımsal potansiyelin en iyi şekilde değerlendirilmesinin temini için Bölge'de yapılması gerekli tarımsal araştırma-inceleme ve geliştirme hizmetlerinin gerçekleştirilmesidir. Proje kapsamında Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Adıyaman Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi ve Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi ile araştırma faaliyetleri yürütülmektedir.

Organik Tarım Küme Geliştirme Projesi: Proje, GAP İdaresi tarafından UNDP ile işbirliği içerisinde yürütülmekte olup, organik tarım alanında başta Şanlıurfa olmak üzere GAP illerinde yürütülecek küme geliştirme çalışması ile Bölge'nin tarımsal potansiyellerinin değerlendirilmesini ve organik gıda, organik içecek ve organik tekstil sektörlerinin daha rekabetçi bir konuma gelmesini hedeflemektedir.

Proje 2009 yılında fizibilite çalışmaları ile başlamıştır, 2015 yılı sonu itibari ile tamamlanması planlanmaktadır. Üreticiler, KOBİ'ler, ilgili firma ve sivil toplum kuruluşları, üniversite ve araştırma kurumları ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları projenin hedef grubunu oluşturmaktadır.

Proje çerçevesinde hazırlanan Küme Yol Haritası, Değer Zinciri ve Küme Analizleri bir yılı aşan saha çalışmaları sonucunda hazırlanmış olup, çalışmada tabandan tavana katılımcı bir yaklaşım izlenmiştir. Rapor, GAP Organik Tarım Kümesini harekete geçirecek stratejik yol haritasını sunmaktadır.

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Üretimi ve Kullanılması Projesi: GAP Bölgesi'nde Yenilenebilir Enerji (YE) Kullanımı ve Enerji Verimliliğinin (EV) Arttırılması Projesi (II. Faz); GAP İdaresi tarafından, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) teknik desteği ile yürütülmektedir. Proje; Güneydoğu Anadolu Bölgesi için 2007 yılında hazırlanmış olan Rekabet Gündeminin ana vizyonu ile uyumlu olarak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin sürdürülebilir ve sosyal olarak eşitlikçi bir şekilde kalkınmasına enerji verimliliği uygulamaları ve yenilenebilir enerjinin daha yaygın kullanımı yoluyla katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Bölge'nin sosyoekonomik gelişimine hizmet etmeyi amaçlayan Proje kapsamında Bölge'de yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği alanında ilerleme sağlanabilecek alanların tespitine yönelik çalışmalar Proje'nin birinci fazında bir strateji ve eylem planı ile belirlenmiştir.

Bu eylem öngörülerini doğrultusunda projenin ikinci fazında; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sanayi sektörlerinde ve hizmet binalarında EV/YE imkânlarının belirlenmesi ve örnek uygulamaların yapılması ve yaygınlaştırılması (Çıktı 1), Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin YE kullanım potansiyelinin arttırılması (Çıktı 2), Bölge'de sanayi, hizmet, bina ve tarım sektörlerinde EV ve YE konularında teknik, kurumsal ve işgücü kapasitesinin geliştirilmesi (Çıktı 3) hedeflenmekte olup çalışmalar devam etmektedir.

Hassas Tarım ve Sürdürülebilir Uygulamaların Yaygınlaştırılması Projesi: GAP Bölgesi'nde Hassas Tarım (Precision Farming) sisteminin yaygınlaşmasını sağlayarak Bölge'deki tarımsal üretim işletmelerinin rekabet gücünü ve verimliliğini arttırmak, GAP Bölgesi'nin Hassas Tarım alanında teknoloji ve öz bilgi üreten bir merkez olması sürecini başlatmak amaçlanmaktadır. Paydaş kurum ve kuruluşlar ile projenin yol haritasını belirleyerek uygulamalara başlanacaktır.